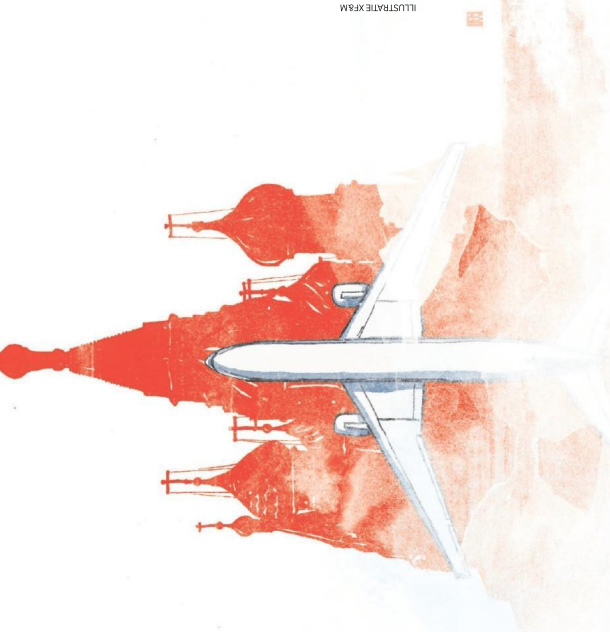




ACHTERGROND **RUSSISCHE INVLOEDEN**

Hoe twijfel rond MH17 in de hand wordt gewerkt

Over de toedracht van de ramp met vlucht MH17 wordt informatie verspreid die aantoonbaar niet klopt. CDA-politicus Pieter Omtzigt speelt er een actieve rol in.



Door onze redacteurs

Wimier Heck en Andreas Kouwenhoven

An het eind van de bijeenkomst op de Vrije Universiteit Amsterdam staat een man in het publiek op. Het wordt stil in de collegezaal die in mei 2017 is gevuld met nabestaanden van de MH17-onderzoek. De nabestaanden dachten dat zij deze avond een lezing zouden bijwonen over de vervolging van de verantwoordelijken van de vliegtuigramp. Nu blijkt operaties van de vliegtuigramp te zijn, dat hij het vliegtuig met hun geliefden heeft zien neerstoren.

Via zijn tolk, die naast hem staat, vertelt Alexander, uit Oost-Oekraïne, dat hij belangrijke informatie heeft over de

ramp. Toen de MH17 neerstortte, zag hij de vliegtuig staag bij de crash vallen. Die vliegtuig staag bij de crash vallen. Die vliegtuig staag bij de crash vallen. Die vliegtuig staag bij de crash vallen.

Heel storend dat dit soort onzinverhalen worden verteld. Waarom worden wij hiermee lastiggevallen?

Mis rond het onderzoek

Over de toedracht van de MH17-ramp besaat hij justitie, bij de regering, bij de deskundigen en bij nagenoeg alle nabestaanden geen twijfel: het vliegtuig werd vernietigd door een toek-geschild.

Zowel de Onderzoeksraad voor Veiligheid als het Joint Investigation Team (JIT) – een onderzoeksteam van Australië, België, Maleisië, Nederland en Oekraïne – kwam tot de conclusie op basis van vele bronnen, getuigenverhooren en analyses van de lichamen van slachtoffers. Toch wordt drie jaar na de MH17-ramp op sociale media druk gespeculeerd over andere oorzaken. De meeste van deze theorieën worden gevormd door Rusland, dat volgens geheime dienst AXPV desinformatie verspreidt om de reputatie te behouden van de ramp. Angeren men wordt dat van het onderzoek te de betrouwbaarheid van het verantwoordelijkheid bij de ramp te ontlopen. CDA-leider Sybrand Buma waarschuwt afgelopen woensdag nog dat Nederland „niet naar” moet zijn met het idee om nieuwe maatregelen.

Het verhaal dat er kort voor de crash andere vliegtuigen in de lucht waren, werd na de ramp geopperd door het Russische ministerie van Defensie. Vervolgens verschenen in Russische media verslagen van een Oekraïense strafrechter die de MH17-ramp had onderzocht. Hij wees uit onderzoek blijkt dat in de omgeving van de MH17 geen andere vliegtuigen waren, en Rusland inmiddels zelf raadgebruiken heeft vrijgegeven die dit onderdeel, wordt de theorie nog altijd gevoerd door oeggetuigen die her en der op internet circuleren. Het is niet duidelijk hoe het onderzoek aan mis rond het onderzoek.

Zo ook op de nabestaandenbijeenkomst op de VU. De Oekraïense oeggetuigen was meegekommen door Jeroen van Rijnbergen, een 34-jarige Amsterdammer die als lobby de MH17-ramp onderzoekt, door Rusland. Als het land aan de crash wordt aangewezen als schuldige, kan Van Rijnbergen dat niet geloven en gaat hij zelfstandig via internet op zoek naar Oekraïners uit het rampgebied. Zo komt hij in contact met Alexander A., inwoner van een dorpje waar een deel van de boeiing van de MH17-ramp plaatsvond. Het is niet door een Boek-raket. Die raket zou niemand uit zijn dorp hebben gezien. Wel zouden er onbekende vliegtuigen zijn waargenomen op de dag van de ramp. Maar zijn verhaal rammet, Alexander is geen oeggetuige te noemen: op het moment van de crash vertoefde hij elders in het gebied. Hij heeft de raket niet gezien. Hij is geweest – maar die wil niet praten. Uit het vorms van zijn Nederlandse arielaak blijkt bovendien dat Alexander door Oekraïense autoriteiten al langer wordt verdacht van betrokkenheid bij pro-Russische strijdgroepen, die vanuit zijn gebied strijden zonder opereren, te recht heeft. Volgens de Oekraïense autoriteiten is het verhaal. Hij mailt het aan Pieter Omtzigt.

Café Weltschmerz

De CDA-politicus heeft zich dan al geruime tijd vastgebeten in het MH17-dossier. Met kritische vragen over de wijze waarop de Oekraïense autoriteiten het onderzoek operend Kamerlid dat er alles aan doet de onderste steen boven te krijgen. Het leverde hem een verkiezing op tot beste Kamerlid van 2014, lofprijzingen op weblogs en een vierde plek op de CDA-kandidatenlijst in 2017. In 2012 was hij door de Oekraïense autoriteiten uitgenodigd om te getuigen, maar zijn eigen kracht via voorkeursstemmen in de Kamer gekomen. Er is ook kritiek op zijn opereren. In zijn optredens roept Omtzigt het beeld op van grove misstanden bij het onderzoek naar de ramp. Zo suggereerde hij in maart 2017 dat de Oekraïense autoriteiten de vliegtuigramp online interviewkanaal Café Weltschmerz hadden gebruikt om de lichamen van de slachtoffers te identificeren. Hij heeft de Oekraïense autoriteiten in de haak zou zijn met de autorities op de lichamen. Omtzigt's argwanende houding leverde hem dit voorjaar een reprismande op van premier Rutte, die hem verwet „een politiek nummerje” te ma-

ken van de MH17-ramp.

Als Omtzigt in 2016 via Van Rijnbergen hoort over de oeggetuige, verwijst hij hem per e-mail door naar het JIT. Alexander, die inmiddels asiel heeft aangevraagd, wordt door Omtzigt uitgenodigd om zijn eigen zegen sonaar loopt, wordt in mei 2017 uitgenodigd om te getuigen. Omtzigt doet dit jaar gehoord door het JIT. Zijn verhaal wordt niet relevant gevonden: hij heeft de ramp niet zien gebeuren en sowieso was al duidelijk dat een raket de crash had veroorzaakt, met een ander vliegtuig. Toch blijft Van Rijnbergen zich inspannen om de Oekraïense autoriteiten te brengen. Hij nodigt hem uit voor de bijeenkomst op de VU, en regelt een ontmoeting met Pieter Omtzigt.

Een uur voordat de bijeenkomst voor nabestaanden begint, zitten ze met elkaar aan tafel in de foyer van de VU, van Rijnbergen, Omtzigt, Alexander en de tolk. Een van de Oekraïense oeggetuigen, die door Van Rijnbergen wordt geïnterviewd, zegt wat de Oekraïense getuige straks zal zeggen: „Ik zag het vliegtuig neerstorten. De cockpit kwam 100 meter van mijn huis terecht. Ik zag de slachtoffers, maar ook (...) Oekraïense militaire vliegtuigen die op 17 juli als getuige erkend. Bij we meer ik me niet herinner. Ik heb de foto's van de oeggetuigen is doorgegeven aan de tolk. Dank”, stuurt Van Rijnbergen terug. Tegen het einde van de avond krijgt Alexander het woord en spreekt de tolk, die tekst uit die door Omtzigt is opgesteld. Het Kamerlid reageert vanuit het deskundigenpanel alsof hij Alexander nooit eerder had ontmoet. „Ik denk dat het bestaant, dat is als hij zijn hele verhaal als een ver-

Ik wil alleen dat alles rond MH17 goed wordt uitgezocht

Pieter Omtzigt
Tweede Kamerlid
CDA

klaring bij het team inlevert”, zegt Omtzigt, die uit het voorgesprek kan weten dat de man al met het JIT heeft gesproken.

In een reactie op vragen van NRC zegt Omtzigt dat hem toch niet duidelijk was waarom Alexander slacht niet. Alleen NOS-verslaggever Ger-Jan Dommekamp aangekomen. Ook had hij niet begrepen dat de man zelf geen oeggetuige was, zegt Omtzigt. Hij ontkent dat er sprake was van een opzetje. „Deze man voelde zich niet gehoord. Ik wil alleen dat alles rond MH17 goed wordt uitgezocht.”

Hoogste afdeling desinformatie
VU-professor Arno Akkermans, die tijdens de avond op de VU ook in het panel zit, reageert geïrriteerd op de vraag van Alexander uit de zaal. De oeggetuige kan zich beter melden. „Bij de hoogste afdeling desinformatie van minister Poenik”, zegt hij, „is de Oekraïense oeggetuige actief door twielf te zaien over de betrouwbaarheid van het MH17-onderzoek, bewijst deze getuige de nabestaanden gezins een dienst. „Uit mijn onderzoek blijkt hoe belangrijk het voor nabestaanden is om de toedracht te kennen. Het is voor hun geliefden is overkomen. Ik wil niet weten wat de achtergrond is. Het is Russische propaganda, maar ook particuliere aandachtoekers – tegen Alexander het woord en spreekt de tolk, die beter weten in blijven speculeren over de toedracht van deze ramp.”

Nabestaanden zeggen tegen NRC dat zij door het optreden van Alexander niet zijn gebaat. Ze willen dat de ramp wordt onderzocht door de Oekraïense autoriteiten. Pieter Omtzigt, die zijn broer, schoonzus en hun

zoon verloor bij de ramp, noemt het „heel storend dat dit soort onzinverhalen worden verteld. Waarom worden wij hiermee lastiggevallen?”

De poging van Van Rijnbergen en Omtzigt om Alexander slacht niet. Alleen NOS-verslaggever Ger-Jan Dommekamp aangekomen. Ook had hij niet begrepen dat de man zelf geen oeggetuige was, zegt Omtzigt. Hij ontkent dat er sprake was van een opzetje. „Deze man voelde zich niet gehoord. Ik wil alleen dat alles rond MH17 goed wordt uitgezocht.”

Hoogste afdeling desinformatie
VU-professor Arno Akkermans, die tijdens de avond op de VU ook in het panel zit, reageert geïrriteerd op de vraag van Alexander uit de zaal. De oeggetuige kan zich beter melden. „Bij de hoogste afdeling desinformatie van minister Poenik”, zegt hij, „is de Oekraïense oeggetuige actief door twielf te zaien over de betrouwbaarheid van het MH17-onderzoek, bewijst deze getuige de nabestaanden gezins een dienst. „Uit mijn onderzoek blijkt hoe belangrijk het voor nabestaanden is om de toedracht te kennen. Het is voor hun geliefden is overkomen. Ik wil niet weten wat de achtergrond is. Het is Russische propaganda, maar ook particuliere aandachtoekers – tegen Alexander het woord en spreekt de tolk, die beter weten in blijven speculeren over de toedracht van deze ramp.”

Nabestaanden zeggen tegen NRC dat zij door het optreden van Alexander niet zijn gebaat. Ze willen dat de ramp wordt onderzocht door de Oekraïense autoriteiten. Pieter Omtzigt, die zijn broer, schoonzus en hun

